

Antalya ve Isparta İllerindeki Alabalık İşletmelerinin Yapısal Analizi

Ahmet AYDIN^{1*}, Vedat DAĞDEMİR², Esat Mahmut KOCAMAN³

¹Akdeniz Üniversitesi Finike Meslek Yüksekokulu Su Ürünleri Programı, Antalya

²Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü, Erzurum

³Atatürk Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi, Erzurum

*e-posta: ahmetaydin-07@hotmail.com

Geliş Tarihi:19/10/2013 Kabul Tarihi:20/12/2013

Özet: Bu çalışmada, Akdeniz Bölgesi'nde yer alan Antalya ve Isparta illerinde alabalık yetiştiriciliği yapan işletmelerin yapısal durumlarının ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışmada, birincil veriler kullanılmış ve bu veriler anket uygulanarak elde edilmiştir. Araştırma kapsamında toplam 43 işletme incelenmiş olup bu işletmelerin 24 tanesi Isparta, 19 tanesi Antalya illerinde faaliyet göstermektedir. İşletmeler hukuki yapılarına göre incelendiğinde, Isparta ilindeki işletmelerin 22'si şahıs, 1'i anonim şirket, 1'i üniversite kuruluşu; Antalya ilindeki işletmelerin ise 12'si şahıs, 6'sı limited şirket, 1'i anonim şirket işletmesinden oluştuğu tespit edilmiştir. İncelenen işletmelerin gerçekleşen üretim durumları açısından %86'sını küçük (0-49 ton/yıl), %14'ünü orta kapasiteli (50-499 ton/yıl) işletmelerin oluşturduğu belirlenmiştir. Antalya ilindeki işletmelerin %89.5'i ile Isparta ilinde bulunan işletmelerin ise %83.3'ünü küçük kapasiteli işletmeler oluşturmaktadır. İşletmelerdeki işgücü üzerine yapılan analizde en fazla aile işgücünün 1.75'lik oran ile Isparta ilinde, en fazla erkek işgücünün 1.27'lik oran ile Isparta ilinde, en fazla kadın işgücünün ise 0.48'lik oran ile yine Isparta ilinde mevcut olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Isparta, Antalya, Alabalık, İşletme, Yapısal analiz.

Structural Analysis of the Trout Farms in the Provinces of Antalya and Isparta

Abstract: Purpose of this study was to assess of the structural situation of trout farming in the provinces of Antalya and Isparta in the Mediterranean region. In study the survey method was used. In study examined a total of 43 enterprises, which 24 from Isparta and 19 from Antalya. Examined by the legal structures of enterprises, there are 22 individuals enterprises, 1 joint-stock companies and 1 university organization in the province of Isparta, in the province of Antalya there are 12 individuals businesses, 6 limited liability company and 1 joint-stock company have been found to occur in operation. About 86% of enterprises are small (0-49 tons) and 14% of enterprises are medium size (50-499 tons) capacity. 89.5% of the enterprises in the province of Antalya's and 83.3% of the enterprises in the province of Isparta's are small-capacity. In the analysis of labor force, family labor ratio 1.75, ratio of male labor force 1.27 and the ratio of female labor force 0.48 at the highest levels were found in the province of Isparta.

Keywords: Isparta, Antalya, Trout, Enterprise, Structural analysis.

Giriş

Çağımızda artan nüfusa paralel olarak giderek önem kazanan yeterli ve nitelikli beslenmede gerekli olan hayvansal proteini karşılayacak kaynaklardan birisi de kuskusuz balık üretimidir. Gelişmiş ülkeler çeşitli su kaynaklarını verimli bir düzeyde değerlendirerek yaptıkları balık üretimi ile tarımda yeni bir is alanı ortaya koyarak bir yandan iç tüketim için nitelikli besin sağlamakta, diğer yandan dışsattım yoluyla önemli bir döviz kaynağı da elde etmiş bulunmaktadırlar (Elbek, 1981).

Su ürünleri yetiştiriciliği, dünya besin gereksiniminin önemli kısmını karşılayan temel bir sektördür. Yetiştiricilik sektörü son 50 yılda eğitim faaliyetleri ve hızlı teknoloji transferi ile şaşırtıcı bir gelişim göstermiştir. FAO tarafından dünyada

en hızlı büyüyen gıda sektörü olarak belirlenmiştir. Dünyada yetiştiricilik yoluyla elde edilen su ürünleri üretimi 1950'lerde 1 milyon tonun altında iken, 1980'lerde 7 milyon tona, 2011 yılında 62.7 milyon tona ulaşmıştır (FAO, 2011).

Tarım sektörü içerisinde önemli bir yeri olan su ürünleri; değerli bir besin kaynağı olmasının yanı sıra iş kolu bakımından sosyo-ekonomik alanda önemli bir yere sahiptir. Su ürünleri, sanayi sektörüne hammadde sağlama, istihdam oluşturma, kırsal kalkınmaya katkı sağlama ve gıda üretimi gibi faaliyetleri ile ülkemiz ekonomisine önemli katma değer sağlamaktadır. Örneğin, alabalık işletmeleri ülkemizde önemli ekonomik girdi ve istihdam sağlayan iktisadi faaliyet alanı haline gelmiştir. Girişimciler ekonomik kazanç sağlamak için serbest pazar ekonomisi koşullarında üretim,

işleme ve pazarlamadan oluşan entegre sistemler oluşturmuşlardır (Doğan ve Yıldız, 2008).

Son yıllarda Türkiye’de su ürünleri yetiştiriciliği gelişen teknoloji ve ekonomik büyümeye paralel olarak bir ivme kazanmış durumdadır. Aşırı avcılık ve popülasyondaki azalma sonucunda da yetiştiriciliğin önemi her geçen gün artmaktadır. Su ürünleri yetiştiricilik çalışmaları ilk önceleri iç sularda başlamış, daha sonra yerini deniz ortamlarına bırakmış, ekonomik yetiştirme yöntemlerinin saptanması ve uygulanması ile de girişim boyutundaki çalışmalar sektörel yapıya kavuşmuştur. İlk yıllarda yetiştiriciliği daha kolay olan sazan yetiştiriciliğine yönelme olmuşsa da, bugün ekonomik değeri yüksek olan alabalık, çipura ve levrek türlerinin yetiştiriciliğine geçilmiştir (Sayılı ve ark., 1999).

TÜİK tarafından yapılan son istatistiklere göre ise; Ülkemizde su ürünleri üretimi 2012 yılında bir önceki yıla göre %8,3 oranında azalarak 644 852 ton olarak gerçekleşmiştir. Üretimin %48,9’unu deniz balıkları, %12,5’ini diğer deniz ürünleri, %5,6’sını içsu ürünleri ve %32,9’unu yetiştiricilik oluşturmuştur. Su ürünleri avcılığı, 2012 yılında %15,9 azalırken, yetiştiricilik üretimi ise %12,5 artmıştır. Avcılıkla yapılan üretim 432 442 ton olurken, yetiştiricilik üretimi ise 212 410 tona yükselmiştir. Yetiştiricilik üretiminin %52,5’i içsularda, %47,4’ü denizlerde gerçekleşmiştir. Yetiştirilen en önemli türler içsularda %52,4 ile alabalık, denizlerde %30,8 ile levrek, %14,4 ile çipura olmuştur. Avcılığı yapılan deniz ürünleri üretim miktarı, geçen yıl bir önceki yıla göre %17,0 oranında azalarak 396 322 ton olarak gerçekleşmiştir (Anonim, 2012).

Materyal ve Metot

Araştırmada, Akdeniz Bölgesi’nde yer alan Antalya ve Isparta illerinde alabalık yetiştiriciliği yapan işletmelerin yapısal durumlarının ortaya konması amaçlandığından bu araştırma materyalini bu illerde mevcut alabalık yetiştiriciliği yapan

işletmelerden anket yolu ile elde edilen veriler oluşturmaktadır.

Çalışma doğrultusunda, Antalya ve Isparta illerinde alabalık yetiştiriciliği yapan işletmeler araştırma kapsamına alınmıştır. İl ve ilçelerdeki gıda, tarım ve hayvancılık müdürlükleri, su ürünleri araştırma enstitüleri ve su ürünleri üreticilerinin üye oldukları birliklerden elde edilen yazılı ve sözlü bilgiler ışığında, tüm araştırma bölgelerinde faal olan 24’ü Isparta, 19’u Antalya illinde olmak üzere toplam 43 alabalık üretim tesisi olduğu tespit edilmiş ve tam sayım yöntemi gereği bu tesislerin tamamı araştırmaya dâhil edilmiştir.

Çalışmada veri toplama aracı olarak anket yönteminden faydalanılmıştır. Çalışmada kullanılan anketlerin amacı, alabalık yetiştiriciliği yapan işletmelerin yapısal özelliklerini (üretim biçimi, üretim miktarı, pazarlama yöntemi, işletme türü, işgücü niteliği gibi...) belirlemektir.

Anketlerde elde edilen veriler ile 2010 yılı değerleri ortaya konulmuştur. Çalışmada, araştırma yöntemi olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Bunun sebebi, sahada bulunan bireylerin ankete verecek oldukları cevapların verimliliğini, dolayısıyla uygulamanın verimliliğini yükseltmek için araştırmacı anketi yüz yüze gerçekleştirmiştir.

Yukarıda anılan sahada gerçekleştirilen araştırma neticesinde elde edilen veriler, SPSS 17.0 (Statistical Package for the Social Sciences) istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiş, bu program vasıtasıyla işletmelerin yapısal özelliklerinden olan; üretim biçimi, üretim miktarı, pazarlama yöntemi, işletme türü, işletmenin hukuki şekli, mülkiyet durumu, işgücü niteliğine ilişkin tanımlayıcı istatistiklere, frekans dağılımlarına ve yüzde dağılımlarına ulaşılmıştır.

İşletmelerdeki nüfusun iş başarıma güçleri, erkek işgücü birimi (EİB) cinsinden hesaplanarak ortaya konulmuştur. Nüfusu erkek işgücü birimine çevirmede, kişilerin yaş ve cinsiyete göre değişen katsayıları dikkate alınmıştır.

Tablo 1. Erkek işgücü birimine çevirmede kullanılan katsayılar (Erkuş ve ark., 1995)

Yas Grupları	Erkek	Kadın
0 - 6	-	-
7 - 14	0.50	0.50
15 - 49	1.00	0.75
50 +	0.75	0.50

Araştırma Bulguları

İşletmelerin yapısal özellikleri

Çalışmada toplam 43 ayrı işletmeden veri elde edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, işletmelerin yaklaşık %55.8'ü Isparta ilinde, %44.1'ü Antalya ilinde yer almaktadır. İşletmelerin genelinde ortalama balık satış ağırlığının ise 244,17 gr. olduğu belirlenmiştir.

Antalya ve Isparta illerinde alabalık yetiştiriciliği yapan işletmelerin; kurulmuş oldukları arazi türlerine göre %32.6'sı vadi arası, %30.2'si açık arazi, %20.9'u dağ eteği, %9.3'ü çay, %7'sinin ise baraj gölünde faaliyette bulunduğu gözlemlenmiştir. Yapılan karşılaştırmada Antalya ilindeki işletmelerin %42.1'lik bir oran ile en büyük çoğunluğunun açık arazide, Isparta ilindeki işletmelerin ise %41.7 ile en büyük çoğunluğunun vadi arasında kurulduğu tespit edilmiştir.

İşletmelerin yol durumları incelendiğinde %58.1'inin asfalt, %32.6'sının stabilize ve %9.3'ünün ise toprak olduğu görülmüştür. Her iki ilde faaliyet gösteren işletmelerin yolları büyük oranda asfalt olup, bu oran Antalya ilinde %52.6 iken, Isparta ilinde %62.5'tir.

İşletmeler hukuki şekillerine göre incelendiğinde %79.1'i şahıs, %14'ü limited şirket, %4.7'si anonim şirket ve %2.3'ü üniversite kuruluşudur. İşletmelerin en büyük çoğunluğunu Antalya ilinde %63.2'lik, Isparta ilinde de %91.7'lik oran ile şahıs işletmeleri oluşturmaktadır.

Antalya ve Isparta illerinde yetiştiricilik yapan işletmelerin %67.6'sı öz mülklerinde, %29.7'si kiraladıkları, %2.7'si ise öz mülkleri ile birlikte kiraladıkları arazide üretimlerini gerçekleştirdikleri görülmüştür. Antalya ilindeki işletmelerin %56.3'ü, Isparta ilinde bulunan işletmelerin ise %76.2'si öz mülklerinde faaliyette bulunmaktadır.

İncelenen işletmelerin gerçekleşen üretim durumları açısından %86'sına karşılık gelen 37 işletme küçük (0-49 ton/yıl), %14'ünü orta kapasiteli (50-499 ton/yıl) işletmelerin oluşturduğu belirlenmiştir. Antalya ilindeki işletmelerin %89.5'i ile Isparta ilinde bulunan işletmelerin ise %83.3'ünü küçük kapasiteli işletmeler oluşturmaktadır.

İncelenen alabalık işletmelerinin %79.1'i karada havuzlarda, %16.3'ü ağ kafeslerde ve %4.7'si ise hem havuzda hem de ağ kafeslerde üretim yapmaktadır. Her iki ilde de, en büyük oranda %79 ile havuzlarda üretim yapıldığı gözlemlenmiştir.

Kullanılan ağ kafeslerin şekilleri incelendiğinde işletmelerin, %88.9'unun kare, %11.1'inin ise hem kare hem de sekizgen şeklindeki kafeslerde üretim yapmakta olduğu görülmüştür. Antalya ilindeki işletmelerin tamamı, Isparta ilindeki işletmelerin ise

%80.0'ni kare şeklinde ağ kafeslerde yetiştiricilik yapmaktadır.

İşletmeler üretim durumlarına göre incelendiğinde; %65.1'inin komple (28 işletme), %34.9'ünün yemeklik (15 işletme) işletme tipinde yetiştiricilik yaptığı görülmüştür. Isparta ilinde bulunan işletmelerin %83.3'ü komple (20 işletme), %16.7'si yemeklik (4 işletme) olarak yetiştiricilik yapmakta, Antalya ilindeki işletmelerinde %57.9'u yemeklik (11 işletme), %42.1'i komple (8 işletme) işletme tipinde yetiştiricilik yapmaktadır.

İşletmelerin %69.8'i kendi bünyesinde bulunan damızlık balıklarından yumurta almakta ve yavrudan pazarlama safhasına kadar beslemektedir. İşletmelerin %30.2'si ise diğer işletmelerden yavru almak suretiyle yetiştiricilik yapmaktadır. Antalya ilinde yer alan işletmelerden %52.6'sı ile Isparta ilinde yer alan işletmelerden %83.3'ü kendi bünyesinde bulunan damızlık balıklarından yumurta aldığı ve yavrudan pazarlama safhasına kadar beslediği belirlenmiştir.

Antalya ve Isparta illerinde faaliyet gösteren alabalık işletmeleri satışta kullandıkları pazarlama kanallarına göre incelendiğinde; işletmelerin %53.5'i hem perakende hem de toptan, %16.3'ü perakende, %11.6'sı toptan, %9.3'ü hem perakende hem de lokanta, %4.7'si lokanta ve %4.7'si ise her üç şekildeki satış kanallarını kullandıkları tespit edilmiştir. Pazarlamanın kanalının; Antalya ilinde %57.9'lık oran ile perakende ve toptan satış şeklinde, Isparta ilinde de aynı şekilde %50.0'lik oran ile yine en büyük çoğunluğunun perakende ve toptan satış şeklinde olduğu belirlenmiştir.

Çalışmada yetiştiricilik yapan işletmelerin %36.1'i beton kanalet, %30.6'sı toprak kanalet, %27.8'i pvc boru, %5.6'sı ise pvc boru+beton kanalet ile kullandıkları suyu havuzlara getirmektedir. Antalya ilindeki işletmelerin ise %66.7'sinin beton kanalet, Isparta ilindeki işletmelerin ise %38.1'lik oranlarda olmak üzere pvc boru ve toprak kanalet aracılığı ile kullandıkları suyu havuzlara getirdiği belirlenmiştir.

Her iki ilde incelenen alabalık işletmelerdeki havuz ve kafeslerin bakım ile temizlik periyodunun, %51.2'lik oran ile haftada veya iki haftada bir kez, %30.2'lik oran ile ayda bir kez, %14.0'lık oran ile 2-3 ayda bir kez ve %2.3'lik oranlar da 6 ayda bir kez yada yılda bir kez olduğu görülmüştür. Havuz yada kafes temizliğini, Antalya ilindeki işletmelerin %42.1'inin, Isparta ilinde bulunan işletmelerin ise %58.3'ünün haftada veya iki haftada bir kez yaptığı belirlenmiştir.

Havuzlara suyun getirilme şekli incelendiğinde, işletmelerin %69.4'ü her havuza ayrı ayrı su

vermekteyken, %30.6'sı tüm havuzlara aynı suyu kullandığı gözlemlenmiştir. Antalya ilindeki işletmelerin %60.0'ı ile Isparta ilindeki işletmelerin ise %76.2'si her havuza ayrı ayrı su vermektedir.

Çalışma kapsamında bu illerde faaliyet gösteren alabalık işletmelerinin %37.2'si işletme yada yatırım kredisinden yararlanmış iken %62.8'inin ise yararlanmadığı görülmüştür. Antalya ilinde yer alan işletmelerin %73.7'si ile Isparta ilindeki işletmelerin %54.2'sinin işletme yada yatırım kredisi kullanmadığı tespit edilmiştir.

İşletmeler mevcut üretim kapasitesinin artırım durumlarına göre incelendiğinde işletmelerin %74,4'lük oran ile büyük çoğunluğunun mevcut kapasitelerini zaman içerisinde koşulların uygun olması durumunda arttırmak istedikleri, %25.6'sının ise hiçbir şekilde arttırmayı düşünmediği görülmüştür. Antalya'da faaliyet gösteren işletmelerin %63.2'si ve Isparta ilinde faaliyet gösteren işletmelerin %83.3'ünün mevcut üretim kapasitesinin artırılması yönünde düşünceye sahip oldukları gözlemlenmiştir.

Yapılan çalışmada son olarak, işletmelerden %76,7'sinin bir birlik ya da kooperatif altında toplanılmasının üreticiler açısından faydalı olacağına inanmakta iken %23,3'ünün ise bir fayda getirmeyeceği düşüncesine sahip olduğu tespit

edilmiştir. Üretici örgütlenmesinin fayda getireceğine inanan işletmelerin oranının Antalya ilinde %78.9, Isparta ilinde ise %75.0 olduğu görülmüştür

Antalya ve Isparta illerinde faaliyet gösteren alabalık işletmelerinden %86.0'sının bir birliğe üye iken %14.0'ünün herhangi bir dernek yada birliğe üye bulunmadığı görülmüştür. Antalya ilindeki işletmelerin %78.9'unun, Isparta ilindeki işletmelerin ise %91.7'sinin çeşitli birliklere üye olduğu belirlenmiştir.

İş gücü

İncelenen işletmelerde en fazla aile işgücü 1.75 EİB ile Isparta ilinde iken, en düşük aile işgücü 1.32 EİB ile Antalya ilinde bulunmuştur. İşletmelerde en fazla erkek işgücü 1.27 EİB ile Isparta ilinde, en fazla kadın işgücü ise yine 0.48 EİB ile Isparta ilinde bulunmuştur. İşletmelerdeki yabancı işgücü kullanımı incelendiği takdirde en fazla yabancı işgücünün 1.37 EİB ile Antalya ilinde, en düşük yabancı işgücünün ise 1.04 EİB ile Isparta ilinde bulunduğu hesaplanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. İncelenen işletmelerde yaş gruplarına göre aile ve yabancı işgücü miktarı (EİB)

Yaş Grupları		Aile		Yabancı	
		Antalya	Isparta	Antalya	Isparta
7 - 14 Yaş	Erkek	-	-	-	-
	Kadın	-	-	-	-
15 - 49 Yaş	Erkek	0.84	0.96	1.21	1.04
	Kadın	0.12	0.31	-	-
50+ Yaş	Erkek	0.28	0.31	0.16	-
	Kadın	0.08	0.17	-	-
Toplam	Erkek	1.12	1.27	1.37	1.04
	Kadın	0.20	0.48	-	-
Genel Toplam		1.32	1.75	1.37	1.04

Eğitim Durumu

Bu kısımda incelenen alabalık işletmelerinde çalışan aile işgücünün yaş dağılımları ve eğitim durumları incelenmiştir.

Tablo 3'de de görüldüğü üzere, katılımcıların, illere göre eğitim seviyesini tespit etmek için yapılan analizin sonucunda, her iki bölge de katılımcıların

çok büyük çoğunluğunun ilköğretim mezunu olduğu belirlenmiştir. Isparta ilinde ilköğretim mezunlarının oranı %42.5 iken, bu oran Antalya ilinde %16.3'tür. Isparta ilinde %15.0, Antalya ilinde ise %11.3 oran ile ikinci en kalabalık eğitim seviyesi grubunu lise mezunları oluşturmaktadır. Bununla birlikte, katılımcıların içerisinde lisans mezunlarının en fazla olduğu ilin %24.1'lik oran ile

Antalya ili olup, yine lisans mezunlarının Isparta ilindeki oranının %7.8 olduğu tespit edilmiştir. Analizde dikkat çekici bir diğer nokta, tüm eğitim

seviyeleri içerisinde en düşük payın ön lisans eğitiminde olmasıdır.

Tablo 3. İllere göre eğitim seviyesi

İl	Eğitim				Total	
	İlköğretim	Lise	Önlisans	Lisans		
Antalya	Sayı	13	9	0	7	29
	% İl	44,8	31,0	,0	24,1	100
	% Eğitim	27,7	42,9	,0	63,6	36,3
	% Toplam	16,3	11,3	,0	8,8	36,3
Isparta	Sayı	34	12	1	4	51
	% İl	66,7	23,5	2,0	7,8	100
	% Eğitim	72,3	57,1	100	36,4	63,8
	% Toplam	42,5	15,0	1,3	5,0	63,8
Genel Toplam	Sayı	47	21	1	11	80
	% İl	58,8	26,3	1,3	13,8	100
	% Eğitim	100	100	100	100	100
	% Toplam	58,8	26,3	1,3	13,8	100

Sonuç

Anket yöntemi (tam sayım) uygulanarak, işletmelerin yapısal durumlarının ortaya konması amacıyla çeşitli analizler gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında 19'u Antalya, 24'ü Isparta illinde olmak üzere toplam 43 işletme incelenmiştir. Araştırmada, işletmelerin yapısal durumlarının ortaya konulması açısından işletmeler; yetiştiricilik çeşitleri, üretim durumları, yavru balık temin şekilleri, satışta kullandıkları pazarlama kanalları, suyun temin şekli, havuz ve kafeslerin bakım periyotları, kredi kullanım durumları, kapasite artırım durumları, üretici örgütlerine bakış durumları, dernek üyelikleri ile aile ve yabancı işgücü miktarına göre detaylı olarak incelenmiştir. Araştırmaya dahil edilen işletmelere uygulanan analiz sonucunda işletmelerin insan kaynakları niteliklerine ilişkin aşağıdaki sonuçlar bulgulanmıştır. Yapılan çalışmada toplam 43 işletmede 80 çalışana ulaşılmıştır. Yapılan araştırmada, 15-49 yaş arası çalışan sayısının 52, 50 yaş ve üzeri çalışan sayısının 28 kişi olduğu tespit edilmiştir.

Bilindiği üzere üretim işletmeleri yılın tamamına yayılan bir sürede üretim gerçekleştirmektedirler. Bu da işletmenin yıl boyunca işgücü gereksinimini gerektirdiği sonucunu ortaya koymaktadır. İşletmelerdeki işgücü üzerine yapılan analizde en fazla aile işgücünün 1.75'lik oran ile Isparta ilinde,

en fazla erkek işgücünün 1.27'lik oran ile Isparta ilinde, en fazla kadın işgücünün ise yine 0.48'lik oran ile Isparta ilinde mevcut olduğu tespit edilmiştir. Antalya ilindeki kadın işgücünün işletmelerde, Isparta ilindeki kadın işgücünden daha az yer alıyor olmasının sebebi olarak her iki ildeki kültürün kadın istihdamına bakış açısındaki farklılıktan ve sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerindeki farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Diğer bir açıdan, genel olarak ulaşılan tüm işletmelerdeki kadın işgücünün erkek işgücünden çok daha az sayıda olmasının ise, işin fiziksel emek kısmının çok daha yoğun olduğundan kaynaklandığı düşünülebilir. İşletmelerdeki yabancı işgücü hakkında elde edilen sonuçlarda, en fazla yabancı işgücü kullanımının 1.37'lik oran ile Antalya ilinde gerçekleştiği bulgulanmıştır.

Aile işgücünün eğitim seviyesi üzerine yapılan analiz sonucunda işletmelerde çalışanların %58.8'lik oran ile en büyük çoğunluğunu ilköğretim mezunları oluşturmaktadır. Çalışanların içerisinde iki yıllık meslek yüksekokulu mezunlarının çok düşük (%1.3) olduğu gözlemlenmektedir. İşletmeler ile ilgili 2 yıllık meslek yüksekokulu programlarının var olmasına rağmen, bu eğitim seviyesinde çalışana bu kadar düşük oranda rastlanması çok düşündürücüdür. Bu durumun işletmelerin bu nitelikte bir ara elemene ihtiyaç duymayacak şekilde ağırlıklı olarak aile

işgücünden faydalanma yoluna gittiklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sahadaki işletmelerin hukuki yapısı değerlendirildiğinde, bu işletmelerin çok önemli bir kısmının “şahıs işletmesi” niteliğinde olduğu görülmüştür. Bu durumun, işletmelerin, küçük çaplı aile işletmelerinden oluşmuş olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Aynı durum işletmelerin mülkiyetleri açısından incelenmesi sonucunda da gözlemlenmiştir. İşletmelerin büyük çoğunluğu, “şahıs işletmesi” çapında olduğu için, bu işletmelerin “öz mülk” statüsünde olduğu görülmüştür.

Her iki ilde de işletmelerin çok büyük oranda havuzlarda yetiştiricilik yaptığı görülmüştür. Aynı zamanda işletmelerin büyük çoğunluğunun her iki ilde de “komple” üretim yapmakta oldukları tespit edilmiştir. İşletmelerin yavru balığı hangi yoldan temin ettiklerini inceleyen soruda, her iki ilde de işletmelerin yavru balığı kendi bünyelerinden temin etmekte oldukları bulgulanmıştır.

İşletmelerde bulunan havuz ve kafeslerin bakım periyotları incelendiğinde, her iki ildeki işletmelerin %51,2’sinde havuzların ve kafesleri periyodik olarak haftada veya iki haftada bir kez temizledikleri görülmektedir.

İşletmelerin üretici örgütlerine bakışları incelendiğinde, her iki ildeki işletmelerin de üretici örgütlerine sıcak baktıkları anlaşılmaktadır. Bu olumlu bakışın sebebi olarak; sahadaki işletmelerin, örgütlerden ürünlerinin tanıtımında, pazarlamasında ve devletin sunduğu teşviklerin alımında fayda sağlayacakları yönündeki beklentilerinin olduğu düşünülmektedir.

Bununla beraber, sahadaki işletmelerin, herhangi bir derneğe üye olup olmadıkları incelendiğinde, işletmelerin çok önemli bir kısmının birlik ya da kooperatife üye olduğu gözlenmiştir

Kaynaklar

- Anonim, 2012. Su Ürünleri İstatistikleri, T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13551>, (18.08.2013).
- Doğan, K. ve Yıldız, M., 2008. Marmara Bölgesi Gökkuşluğu Alabalığı (*Oncorhynchus mykiss*) işletmelerinde çalışanların sosyo-ekonomik analizi. İstanbul Üniversitesi, Su Ürünleri Dergisi, 23:17-27, İstanbul.
- Elbek, A. G., 1981. Ege Bölgesinde Tatlı Su Ürünleri Üreten İşletmelerin Yapısal ve Ekonomik Analizi. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Ziraat Ekonomisi ve İşletmeciliği Bölümü, Doktora Tezi, Bornova, İzmir.
- Erkuş, A., Bülbül, M., Kırıl, T., Açıl, A.F. ve Demirci, R., 1995. Tarım Ekonomisi Ankara Üniversitesi Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Vakfı Yayınları No: 5, Ankara.

FAO, 2011. Global Aquaculture Production Statistics 2011, <ftp://ftp.fao.org/fi/news/GlobalAquacultureProductionStatistics2011.pdf> (19.12.2011).

Sayılı, M., Karataş, M., Yücer, A. ve Akça, H., 1999. Tokat ilinde alabalık yetiştiriciliği yapan işletmelerin yapısal ve ekonomik analizi. Ekin Dergisi, Yıl:3, Sayı: 7, Ankara